

tietyissä paikassa. Kirjoittajat viittaa-
vatkin Giertzin kuvaukseen siitä, mil-
lainen tilanne voi pahimmillaan olla:
"Kirkkoherranvirasto on muuttanut,
kirkkoherra asuu toisessa seurakun-
nassa ja puhelinvastaaja ilmoittaa
yleisestä aukioloajasta tiistaisin klo
10-12." Tällaisessa tilanteessa seu-
rakuntapapin on vaikea löytää pas-
toraalista rooliaan ja identiteettiään
kirkon ja seurakunnan palvelijana.

Kirjan loppuluku sisältää Brod-
din ja Wemanin pastoraaliteologi-
sesti painottunutta reflektiota, jo-
ka sopii varsinkin paikallisseurakun-
nan elämään. Taustana ovat Ruot-
sin kirkon kirkkojärjestyksen kuvaat
seurakunnan tuntomerkit, joita
pohditaan aiemmin teoksessa esi-
tettyjen näkökohtien pohjalta. Tä-
mä luku kiinnostaa erityisesti suo-
malaista lukijaa, sillä monet vaikka-
pa jumalanpalveluselämää ja seura-
kuntarakennetta koskevat kysymyk-
set ovat samoja myös Pohjanlahden
tällä puolella.

Ihmisten keskittyminen tiheästi
asutuille seuduille sekä siitä seuran-
nut seurakuntarakenteen muutos
on merkinnyt myös kirkkorakennus-
ten jäämistä joko vähälle käytölle tai
kokonaan vaille käyttöä. Tilanne on
vaikea, sillä kirkon tärkein tarkoitus
on toimia jumalanpalveluksen paik-
kana. Kirjoittajat kantavat huolta sii-
tä, kuinka kirkkorakennus ilman ju-
malanpalvelusta typistyy vain osak-
si kansallista kulttuuriperintöä ja uh-
kaa tulla tyhjäksi museotilaksi. Brodd
ja Weman muistuttavat, että seura-
kunnissa pappien ja muiden työn-
tekijöiden tulisi luottaa jumalanpal-
veluksen omaan sisäiseen voimaan.

Kirjoittajat toteavat, että Ruot-
sin kirkossa on vuodesta 2000 läh-
tien rationalisoitu pois yli 1000
seurakuntaa. Tämä on merkinnyt
suurseurakuntien muodostumis-
ta. Brodd ja Weman huomauttavat,
että seurakunta ei ole ensisijaisesti
taloudellinen tai hallinnollinen yk-
sikkö, vaan jumalanpalvelusyhtei-
sö. Hengellisen elämän kysymyk-
siä ei valitulla kehityssuunnalla rat-
kaista. Seurakuntalaisilla on tarve lä-

heisyyteen, mutta suurseurakuntien
on vaikea kasvaa jumalanpalvelusta
viettäviksi yhteisöiksi.

Teoksen käyttökelpoisuutta li-
säävät varsin yksityiskohtaiset hen-
kilö- ja asiahakemistot. Ne mahdol-
listavat kirjan käyttämisen myös ha-
kuteoksena esimerkiksi jotain tiet-
tyä ekklesiologista näkökohtaa etsi-
välle. *Kyrka i olika meningar* osoittaa,
kuinka hyödyllistä ja suorastaan
välttämätöntä on tarkastella hyvin-
kin erilaisia kirkkoon liittyviä teks-
tejä ekklesiologisesta kysymyksen-
asettelusta käsin. Pohjoismaisten
kirkkojen toimintaympäristöt ovat
niin samanlaisia, että on tarpeellista
seurata niissä käytävää keskustelua.
Kirkon identiteetin kannalta kirkko-
oppiin liittyvät kysymyksenasettelut
ovat ajankohtaisia ja tärkeitä.

SEPPO HÄKKINEN
TEOL. TRI, MIKKELI

SEIKKO ESKOLA
Ristivetoa kirkon
parlamentissa:
Maallikkona kirkollis-
kokouksessa. Helsinki:
Edita 2012. 160 s.

Seikko Eskola on kirjoittanut omat
muistelmansa kirkolliskokouksen
työskentelystä: kimmoke kirjan kir-
joittamiseen oli parhaillaan käyn-
nissä oleva kirkolliskokouksen his-
toriankirjoitus. Historiikki tuskin
koskaan pystyisi nostamaan esiin
vuosikymmenten aikaisten kirkol-
liskokousvaikuttajien mielenkiintoi-
sia henkilökohtaisia ulottuvuuksia.
Niinpä Eskola tuo kirjassaan esiin
omat kokemuksensa neljännes-
vuosisadan kestäneestä kirkollisko-
koustyöskentelystään.

Kirja on helpollukuinen ja hen-
kilökohtainen. Eskola nostaa esiin
omien pyrkimyksiensä toteutumishet-
ket, mutta ei jätä kertomatta pet-
tymyksiäänkään. Niinpä kirjasta voi

lukea riveiltä ja rivien välistä myös
henkilökemioiden ristiriidoista. Luki-
jan on aktiivisesti pidettävä mieles-
sä, että vastapuolella ei näiden kom-
menttien yhteydessä ole mahdolli-
suutta omien näkemystensä esittä-
miseen. Toisaalta Eskola antaa myös
tunnustusta avoimesti. Hän pitää
Mikko Juvan erästä puheenvuoroa
ylivertaisena kuulemiensa puheen-
vuorojen joukossa (s. 50) ja katsoo
Leena Huiman olleen pelottava vas-
ta-argumentoija terävyydessään ja
loogisuudessaan (s. 86).

Eskola käy läpi kirjassaan lukui-
sia kirkolliskokouksen päätöksen-
tekoprosesseja; esiin nousevat val-
likoiden tietysti ne prosessit, joihin
hänellä itsellään on ollut mielen-
kiintoa ja osallisuutta. Kirja osoittaa,
miten monenlaiset asiat, näkemyk-
set ja kokemukset vaikuttavat kun-
kin edustajan päätöksentekoon. On
selvää, että Eskola on ollut aktiivinen
ja pitkäaikaisesti kirkon hallinnon
työskentelyyn sitoutunut maallikko.
Oman työelämänsä kautta hän on
tuntenut asioiden taustojakin kirkol-
liskokoustyöskentelyä hyödyttävällä
tavalla. On kirkon etu, että kirkollis-
kokouksessa on mukana laaja-alai-
sesti vaikutusvaltaisia maallikoita.
Eskolan aktiivisuus kirkon hallinnos-
sa oli varmasti yksi vaikuttava tekijä
siihen, että hänet promovoitin teo-
logian kunniaohtoriksi Helsingin
yliopistossa keväällä 2011.

Jokainen lukee kirjoja etsien it-
selleen mielenkiintoisia asioita. It-
seäni kiinnosti Eskolan pettymys
naispappeihin. Eskola kirjoittaa: "...
eräessä asiassa olen pettynyt pap-
pispaisiimme. He eivät ole pysty-
neet vaikuttamaan kirkon ulkopuo-
lisessa yhteiskunta- ja kulttuurielä-
mässä merkittävästi, niin uskolle
kuin kirkolle uutta alaa valloittaen.
Esimerkiksi he eivät ole kyenneet
saamaan jalansijaa suomalaisessa
merkittävässä ja hyvin toimitet-
ussa naistenlehdissä. Tuntuu kuin
he olisivat enemmän pyrkineet val-
loittamaan kirkkoa miehiltä kuin kir-
kon ulkopuolista maailmaa uskolle
ja kirkolle." Eskolan kritiikki sisään-

päin kääntymisestä on varmasti aiheellista, ja hän on itse ollut aktiivisesti mukana suomalaisessa yhteiskunta- ja kulttuurielämässä. Hänen näkemyksensä mukaan teologialla ja ilmeisesti naispapeillakin olisi paljon nykyistä enemmän annettavaa tälle sektorille.

Kirja päättyy Wanhan sedän opetuksiin, jossa Eskola antaa omien kokemustensa pohjalta erityisesti uusille edustajille hyödyllisiä vinkkejä. Hän muistuttaa, miten tärkeää kirkolliskokousedustajan on saada näkemyksilleen tukea, jotta asiat voivat edetä. Edustajan on siis ennen kaikkea pyrittävä vaikuttamaan asioihin varhaisessa vaiheessa ja tehtävä työtä saadakseen toisten edustajien luottamuksen. Tämä vaatii Eskolan mukaan pidempiäaikaista sitoutumista kirkolliskokoustyöskentelyyn. Hän toivoo myös kirkolliselta medialta enemmän syvää analyysia kirkolliskokouksen mielenkiintoisesta maailmasta.

Eskola päättää kirjansa toteamukseen, jonka mukaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko ei päätöksentekonsa näkökulmasta näyttäydy valtiokirkkona. Tätä valtiokirkko-termiä kuulee edelleen käytettävän. Omissa asioissaan evankelis-luterilainen kirkko on kuitenkin Eskolan mukaan valtiovallasta täysin itsenäinen.

LEENA SORSA
TEOL. TRI, AKAA

PPAAVO KETTUNEN

Auttava kohtaaminen I: Sielunhoidon perusteet ja teologia. Helsinki: Kirjapaja 2013. 280 s.

Kirjapaja teki aloitteen uuden sielunhoidon kokonaisuutensa kirjoittamisesta ja Kirkon Sairaalasielunhoidon toimikunta asetti työryhmän edistämään asiaa. Aiempaan

Sielunhoidon käsikirjaan (1997) verrattuna uuteen kirjaan haluttiin eri näkökulmia ja yhteiskunnan sielunhoidolle esittämiä uusia haasteita. Siksi ei riittänyt, että sielunhoidon käsikirja vain päivitetään, vaan oli tehtävä kokonaan uusi kokonaisuus. Artikkelikokoelman sijaan haluttiin pyrkiä yhden tai vain muutamman kirjoittajan kirjaan: lopputuloksena niitä tuli kaksi. *Auttava kohtaaminen I* käsittelee sielunhoidon lähtökohtaa, historiaa ja teologiaa, kun taas *Auttava kohtaaminen II* (2014) painottuu sielunhoidon käytännön toteuttamistapoihin.

Auttava kohtaaminen I on jaettu neljään lukuun. Ensimmäinen käsittelee sielunhoidon sisältöä ja teologiaa: sielunhoidon historiaa, sielunhoidon ja psykoterapian suhdetta, sielunhoidon käytäntöä ja teologiaa. Luvussa tarkastellaan myös sielunhoitoa käsitteenä ja pohditaan sen määritelmiä. Tämä on erittäin tervetullutta pohdintaa, sillä sielunhoidon selkeä määritelmä puuttuu. Sielunhoidosta ei voida puhua yhtenäisenä käsitteenä samankaan tunnustuskunnan sisällä eri aikoina. Kettunen toteaa, että sielunhoito on vaikeasti määriteltävä käsite. Hän kysyy, onko käsitettä edes tarpeen tarkasti määritellä – siinä voitaisiin menettää sielunhoitoon kuuluvaa spontaaniutta ja joustavuutta.

Jotta voidaan ymmärtää sielunhoidon nykytilaa, on tunnettava sen historiaa. Kettunen käy ansiokkaasti läpi sielunhoidon alkujuuria ja sen muutoksia Suomessa. Sielunhoito on vuosien aikana muuttunut paljon ja Kettunen esittelee kattavasti suomalaisen sielunhoidon historiaa ja siihen merkittävimmin vaikuttaneita ajattelijoita. Historiaa käsitellessään Kettunen mainitsee myös *Sielunhoidon Aikakauskirjan* kirjoittaneen siitä jo haudattuna julkaisuna. Jään pohtimaan onko *Sielunhoidon Aikakauskirjalla* tulevaisuutta, vai onko se tosiaan vain osa historiaa? Jos julkaisu on vain osa historiaa, olisi mielenkiintoista kuulla Kettusen pohdintaa siitä, mikä julkaisu

voisi palvella suomalaista sielunhoidon kenttää jatkossa.

Kettunen tuo esiin neljä erilaista näkökulmaa, jotka kolmannen vuosituuhannen alussa ovat sielunhoidossa nähtävissä: vahva erityistyömuotojen käytäntö, maallikkosielunhoidon aktivoituminen, sielunhoitoterapiakoulutuksen järjestäminen ja halu lisätä maallikoiden ja paikallisseurakuntien sielunhoitovalmiutta. Teoksen alkuosa käsittelee paljon erityistyöaloja, kuten sairaalasielunhoitoa, perheneuvontaa, palvelevaa puhelinta ja palvelevaa nettiä.

Sielunhoidon ja psykoterapian suhde on kiinnostava. Mielenkiintoisia ovat Kettusen esittelemät saksalaisen professorin Richard Riesin nimeämät kolme erilaista tapaa suhtautua psykoterapiaan sielunhoidon piirissä: (a) torjunta, (b) luovuttaminen, jossa sielunhoito antautuu niin metodisesti kuin sisällöllisesti psykoterapialle ja uhkaa kadottaa oman profiilinsa, sekä (c) toisen hyväksymisen ja tunnustamisen malli, jota voi kutsua myös dialogimalliksi. Ollisi ollut kiinnostavaa lukea Kettusen pohdintaa siitä, mikä suhtautumistapa hänen mielestään Suomessa on nyt voimakkain.

Toinen luku käsittelee sielunhoitosuhdetta ja sen etiikkaa. Sielunhoitosuhdetta on Kettusen mukaan vaikeampi määritellä kuin terapia-suhdetta. Tässä luvussa tarkastellaan suhteessa olemista, keskustelua, vuorovaikutusta sekä sitä edistäviä ja haittaavia tekijöitä. Sielunhoito- ja vuorovaikutussuhde osapuolten välillä on kaiken lähtökohta, kaikkein oleellisinta. Tätä tarkastellaankin laajasti. Suhteen laatu on parantavampaa kuin tietyt menetöt. ”Sielunhoitajan olemus kertoo enemmän kuin hänen sanansa” (s. 93).

Kirja antaa myös välineitä miettiä, olisiko juuri minusta sielunhoitajaksi. ”Sielunhoidon paras voimavara on sielunhoitaja, jolla on niin paljon hyvää oloa, että hän jaksaa kuunnella ja kestää toisen paha oloa” (s. 267). Teoksessa on työn rajaamisky-